

פרשת שקלים תשפד – מה התקשה משה במחצית השקל?

1. משנה שקלים א,א: באחד באדר משמיעים על השקלים – מגילה כט,ב: דאמר קרא 'זאת עולת חודש בחדשו' – חדש והבא בו קרבן מתרומה חדשה, וכיון דבניסן בעי אקרובי מתרומה חדשה [שהוא 'ראשון לחדשי השנה'], מקדימים וקוראים שקלים באחד באדר, כדי שיביאו שקליהם.

ספר החינוך מצוה קה: משם היו מוציאים לקנות תמידין ומוספין וכל קרבן הקרב על הצבור ונסכיהם, והמלח שמולחין בו הקרבנות, ועצי המערכה, ולחם הפנים ושכר העושה לחם הפנים, והעומר ושתי הלחם, ופרה אדומה, ושעיר המשתלח, ולשון של זהורית ... ועכשיו בעונותינו, שאין לנו מקדש ולא שקלים, נהגו לזכר הדבר לקרות בבית הכנסת פרשה זו ... בשבת שהוא לפני ראש חדש אדר לעולם.

2. מגילה יג,ב: 'אם על המלך טוב יכתב לאבדם ועשרת אלפים ככר כסף אשקול על יד עשי המלאכה' - אמר ריש לקיש: גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שעתיד המן לשקול שקלים על ישראל, לפיכך **הקדים שקליהן לשקליו** והיינו דתנן באחד באדר משמיעין על השקלים.

תוספות מגילה יג,ב: שמעתי שעשרת אלפים ככר כסף עולים **חצי שקל לכל אחד מישראל**, שהיו שש מאות אלף כשיצאו ממצרים ואמר שייתן לאחשוורוש כל פדיונם - **חזקוני שמות ל,יד:** רוב בני אדם חיים שבעים שנה, צא מהם עשרים לפטור, כדכתיב 'מבן עשרים שנה ומעלה' - ישארו להם חמשים שנה, שכל אחד מישראל נותן מנה של חול למחצית השקל [חמישים מחציות]. ששים איש נותנין בחייהם ששים מנה שהם ככר והם היו ששים ריבוא והרי כולם נותנים רבוא ככר.

ליקוטי שיחות כ/189: ב"מחצית השקל" נרמזת הדגשה על "מחצית" (ולא עשרה גרה וכיוצא בזה), יהודי מרגיש שהוא כשלעצמו רק מחצית וכדי להיות דבר שלם הוא מתאחד עם אדם נוסף. ההרגשה הזו מתקנת חטא מכירת יוסף, שסיבתו הייתה היפך האהבה 'וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום'.

3. שמות ל: ונתנו איש כופר נפשו... זה יתנו כל העובר על הפקודים, מחצית השקל בשקל הקודש ... לכפר על נפשותיכם ... והיה לבני ישראל לזיכרון לפני ה' לכפר על נפשותיכם - **רש"י:** זה יתנו – **הראה לו הקב"ה כמין מטבע של אש ומשקלה מחצית השקל ואמר לו כזה יתנו.**

מנחות כט: שלושה דברים היו קשים לו למשה, עד שהראה לו הקב"ה באצבעו, ואלו הן: מנורה [אין ליצור את מנורת הזהב מקשה אחת ללא הלחמות], ראש חודש [פרטי חישובי מולד הירח] ושרצים [סוגי השרצים המותרים והאסורים באכילה]. מנורה דכתיב: 'זוה מעשה המנורה'. ראש חודש דכתיב: 'החודש הזה לכם ראש חודשים'. שרצים דכתיב: 'זוה לכם הטמא' - **תוספות שם:** ויש לתמוה דלא חשיב מחצית השקל, דכתיב 'זה יתנו' ואמרינן 'כמין מטבע של אש הראה למשה?' ויש לומר: דלא שייך לומר במחצית השקל שמשה התקשה, משום שלא היה יודע כלל העניין אם לא שהיה מראהו.

גור אריה ל,יג: ויש להקשות, מילא כל אלו יש בהם חומרה [מורכבות הדינים] להבין אותם, אבל מטבע – מה חומר יש בה עד שהוצרך להראות לו מטבע של אש?

ליקוטי שיחות טז/382: למה נדרש מטבע של אש ולא מטבע גשמית שאותה יצטרכו לתת בפועל? כשם שהראה לו ה' לבנה ברקיע ואמר לו **כזה ראה וקדש** ולא לבנה של אש?

עצי זית ב/פתיחה לשבת הגדול: נותני צדקה לא נעשים עניים ואדרבה 'עשר בשביל שתתעשר' וכהנה רבות, וכתבו דזה הטעם אשר 'כופים על הצדקה' [ולכאורה כיצד כופים על מצווה שתלויה בחסד?], דכלל גדול הוא 'זה נהנה וזה לא חסר' - כופים על מדת סדום'. אם כן בצדקה דהנותן לא חסר משום דלא מיעני והמקבל נהנה, כופים על הצדקה. והנה אם אחד מדליק מנר הדולק אלף נרות - לא נחסר כלום. וזה שהראה לו מטבע של אש, כך אם נתנו צדקה לא יחסר ממנו ח"ו.

4. ליקוטי שיחות ג/925: יובן על פי משל (יש אומרים שמקורו מהבעל שם טוב): אחד למד מלאכת צורפות הכסף והזהב והמלמד הראה לו כל פרטיה, אלא שלא אמרו לו מרוב פשיטות הדבר שצריך לשים אש תחת הכסף והזהב. כשהתלמיד עשה לאחר מכן כל פרטי המלאכה, דילג על פרט זה ולא הצית אש מלמטה ומובן שמכל עבודתו לא יצא דבר והזהב נשאר גולמי כמקודם. זו הייתה תשובת הקב"ה על ידי שהראהו מטבע של אש: נתינת המטבע כשלעצמה אינה מגעת בעצם הנפש ולכפר עליה, רק כשמצרפים את האש ונותנים את המטבע בחמימות הנובעת מעצם הנשמה, מ'נר ה' נשמת אדם', אז יכולה מחצית השקל להיות כופר נפשו.